

Utbildningsinspektion i Lärcentrum

Gymnasieskola: Individuellt program
Vuxenutbildning: Sfi

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Lärcenter	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Svenljunga Lärcentrum den 26 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, Lpf 94 och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Svenljunga kommun och från verksamheten, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och verksamheten som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I verksamheten intervjuades rektorn, verksamhetssamordnaren, föreståndaren, representanter för elever och studerande samt lärarna. Inspektörerna besökte även lektioner. Även andra iakttagelser i studiemiljön och studier av dokument som finns på enheten utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Svenljunga Lärcentrum

Svenljunga Lärcentrum	elever/studerande
Gymnasieskolans individuella program	19
Grundläggande vuxenutbildning	9
Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning	17
Gymnasial vuxenutbildning	97
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)	9
Svenskundervisning för invandrare (sfi)	35
Svenskundervisning för invandrare (sfi) och Grundläggande vuxenutbildning	17

Källa: *Svenljunga kommun*

Vuxenutbildningen i Svenljunga kommun omfattar kurser och utbildningar på grundläggande och gymnasial nivå, vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) samt svenskundervisning för invandrare (sfi). Vuxenutbildningen och gymnasieskolans individuella program är förlagda till Lärcentrum som bedriver verksamhet i före detta kommunhuset i centrala Svenljunga.

Gymnasieskolans individuella program (IV) erbjuder studier i de flesta ämnen varvat med praktik.

Vuxenutbildningen strävar efter att organisera verksamheten så att de studerande ska ha möjlighet att i sin utbildning kunna kombinera kurser från olika skolformer. För att upprätthålla ett rikt kursutbud och även kunna erbjuda kurser som sällan efterfrågas samarbetar Lärcentrum med de externa utbildningsanordnarna NTI och Liber. Inom den gymnasiala vuxenutbildningen kombineras ren distansutbildning med traditionell närutbildning och distansutbildning med olika grader av handledarstöd. Studierna kan på detta sätt anpassas till de studerandes arbets- och livssituation.

Svenljunga kommun har successivt ökat flyktigmottagandet. Nästa år beräknar kommunen att ta emot upp till cirka 48 nyanlända. Bland de kommunplacerade flyktningarna finns ett antal personer som är analfabeter på sitt eget språk. Dessa får sin första undervisning i Marks kommun.

Bedömningar

Samlad bedömning

Som helhet erbjuder Svenljunga Lärcentrum en utbildning av god kvalitet. Eleverna på IV-programmet och de studerande inom komvux och sfi upplever miljön som stimulerande och trygg, och stämningen är positiv och öppen. Inspektörerna bedömer att vuxenutbildningen erbjuder möjligheter för de studerande att planera studierna efter egna förutsättningar, men att viss närutbildning och några distansutbildningar måste individanpassas mera för att bättre svara mot de studerandes olika förutsättningar. Inspektörerna bedömer vidare att kommunen inte tillhandahåller utbildning i eller informerar om samtliga kurser inom den grundläggande vuxenutbildningen och att de studerande inom sfi A, C och D inte i genomsnitt under en fyraveckorsperiod erbjuds 15 timmars undervisningstid i veckan.

Elever och studerande som inspektörerna mött är i huvudsak nöjda med sina studier och uttrycker att vuxenutbildningen kommer att ha stor betydelse för deras fortsatta karriär. Rektorn är förtrogen med verksamheten och lärarna är välutbildade och erfarna. Utbildningen inom komvux och sfi bedrivs i ändamålsenliga lokaler, medan IV-programmets verksamhet är i behov av flera undervisningslokaler.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Svenljunga Lärcentrum utformar inte undervisningen i engelska inom den grundläggande vuxenutbildningen och inom vissa kursinslag i distansutbildningen, så att den stämmer med de studerandes behov (1 kap. 2 § förordning om kommunal vuxenutbildning samt avsnitt 2.6 i läroplanen för de frivilliga skolformerna).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Svenljunga Lärcentrum bör analysera orsakerna till att en så låg andel studerande inom gymnasial vuxenutbildning slutför sina kurser.
- Svenljunga Lärcentrum bör arbeta för att fler lärare som undervisar inom sfi ska ha en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Kunskaper

Kunskapsresultaten för eleverna på IV redovisas inte i kvalitetsredovisningen. Vid intervjun med rektorn framkommer att flertalet elever på IV går vidare till studier på ett nationellt program, medan några av eleverna med skolans hjälp slussas ut i arbetslivet.

De kunskaper den studerande inom vuxenutbildningen ska utveckla finns definierade i skollag, läroplan och kursplaner. Enligt skollagen ska främst de som erhållit minst utbildning få möjlighet att stärka sin ställning i arbetslivet och i det kulturella och politiska livet. Vuxenutbildningen ska, enligt Lpf 94, öka de studerandes förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i kulturellt, socialt och politiskt liv och därigenom bidra till det demokratiska samhällets utveckling. Vuxenutbildningen ska vidare enligt läroplanen sträva mot att varje studerande exempelvis kan använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter, kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden samt lösa praktiska problem och arbetsuppgifter.

Resultat och utvärdering av lärandet

Andelen invånare inom åldersgruppen 20-64 år som deltog i studier inom kommunal vuxenutbildning i Svenljunga läsåret 2005/06 var 4,3 procent. Motsvarande siffra för snittet i riket var 3,9 procent. Andelen kortutbildade inom samma åldersgrupp som deltog i utbildningen var 3,4 procent jämfört med 4,4 procent för riket. Uppgifterna är hämtade från Skolverkets officiella statistik. Skolverkets statistik för läsåret 2005/06 visar också att 64 procent av de studerande inom gymnasial vuxenutbildning slutför sina kurser. Detta är ett sämre resultat än snittet i riket där 77 procent av de studerande inom gymnasial vuxenutbildning slutför sina kurser. Inom sfi godkändes enligt vuxenutbildningens kvalitetsredovisning, 50 procent av eleverna under läsåret 2005/06 medan snit-

tet i riket var 34 procent. För vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvux, redovisas inga resultat.

Skolverkets statistik för läsåret 2005/06 visar att 90 procent av de studerande har fått betyget godkänt eller högre i engelska A och att 94 procent av de studerande har fått betyget godkänt eller högre i matematik A. I svenska A redovisas inga betygresultat beroende på att antalet deltagare var för få.

Inspektörerna bedömer att vuxenutbildningen bör analysera orsakerna till att en så låg andel studerande inom gymnasial vuxenutbildning slutför sina kurser.

Bedömning och betygssättning

Kontinuerlig information till de studerande om kunskapsutvecklingen skapar förutsättningar för dem att ta ansvar för sin utbildning och kunna påverka den och dess resultat. Som stöd för bedömning och betygssättning ska lärarna använda de betygskriterier som har fastställts.

Vid intervjuer med studerande framkommer att de känner till vilka mål de arbetar mot i de olika kurserna. Vid vuxenutbildningen i Svenljunga utgår lärarna från de nationella kursplanerna då kursmål och betygskriterier diskuteras i samband med kursstart. Nationella ämnesprov inom grundläggande vuxenutbildning och nationella kursprov inom gymnasial vuxenutbildning genomförs i ämnen svenska och engelska – dock inte i matematik.

En förutsättning för att betygen ska vara rättvisa är att betygssättningen kvalitetssäkras så att lärares bedömningar är likvärdiga mellan skolor och kurser. De studerande menar att betygen är rättvisa och att de motsvarar deras förväntningar. Rektorn och intervjuade lärare beskriver hur Svenljunga Lärcentrum genom olika insatser utvecklar rutiner för att kvalitetssäkra betygssättningen.

Inspektörerna bedömer att lärarna informerar de studerande om kursplanemål och betygskriterier. Dock bör lärarna även använda de nationellt fastställda proven i matematik som ett hjälpmedel för att kvalitetssäkra betygen i ämnet.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt förordningen om kommunal vuxenutbildning ger kommunen stöd för vuxnas lärande. Detta stöd, som ska utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar, kan ha formen av undervisning, handledning och vägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Rektorn har enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna ett särskilt ansvar för att vuxenutbildningen organiseras så att elever kan börja på en nivå i respektive ämne som bestäms av deras förkunskaper och avsluta den efter de studier som svarar mot den enskildes behov.

Svenljunga Lärcentrum upprättar vid utbildningens början individuella studieplaner, som följs upp genom kontinuerliga studiesamtal där också behovet av stöd diskuteras. Undervisningen i närstudierna bedrivs i relativt små undervisningsgrupper av lärare som även stöttar de studerande som handledare i distansstudierna. I samband med verksamhetsbesök och studerandeintervjuer framkommer dock att undervisningen i engelska inom den grundläggande vuxenutbildningen bedrivs på en för hög nivå i förhållande till de studerandes förkunskaper.

Vidare framkommer i samband med intervjuer och verksamhetsbesök att några studerande, trots handledarstödet, upplever vissa distansutbildningar som svår-tillgängliga. Distanskursernas texter och frågeformuleringar är ibland utformade på en svårighetsnivå som de studerande har svårt att ta till sig.

Inspektörerna bedömer att Svenljunga Lärcentrum måste anpassa vissa kursin-
slag i både närutbildningen och distansutbildningen till en nivå som stämmer
med de studerandes förkunskaper.

Normer och värden

Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers
och studerandes lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller
annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga
och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Vid Svenljunga Lärcentrum upplever eleverna och de studerande miljön som
stimulerande och trygg. Intervjuerna och besöken i verksamheten visar att de
studerande ger uttryck för en starkt tilltro till den egna förmågan att själv och
tillsammans med andra ta ansvar för och kunna påverka sina livsvillkor – en
bild som bekräftas av vuxenutbildningens egna utvärderingar. Vid de regel-
bundna uppföljningssamtalen diskuteras hur den studerande upplever sin roll
vid Lärcentrum och hur hon/han blir behandlad av sina medstuderande och av
personalen.

För att säkerställa att inga studerande känner sig otrygga i sin studiemiljö hålls
kontinuerliga studiesamtal inom omvårdnadsutbildningen och inom sfi. Övriga
studerande har regelbundna kontakter med föreståndaren/coachen, som tar
upp trygghetsfrågorna vid studiesamtalen.

Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att en lika-
behandlingsplan ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av
eleverna och de studerande vid den verksamhet för vilken planen gäller. Se
Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabe-
handling.

Vid Svenljunga Lärcentrum finns en likabehandlingsplan. Vid intervjuer fram-
kommer att eleverna på IV och de studerande inom vuxenutbildningen känner
till att det finns en likabehandlingsplan, även om de inte deltagit i själva arbetet
med att upprätta planen. Vidare framkommer att Lärcentrum inte gjort någon
kartläggning av verksamheten som utgångspunkt för vilka insatser som avses
påbörjas och genomföras under det kommande året.

Inspektörerna bedömer att Svenljunga Lärcentrum bedriver ett bra arbete med
att motverka trakasserier och annan kränkande behandling, men att rutinerna för
elevernas och de studerandes medverkan vid upprättandet av likabehandlings-
planen måste förtydligas. Vidare måste likabehandlingsplanen vara daterad. (Se
vidare i den för kommunen övergripande rapporten).

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Vuxenutbildningen och gymnasieskolans IV-program i Svenljunga leds av en
rektor, som är utbildad ämneslärare i matematik, fysik och kemi. Rektorn har en
gedigen lärarutbildning och skolledar erfarenhet från grundskolan men relativt
liten erfarenhet av kommunal vuxenutbildning. Vid studerande- och personalin-
tervjuer framkommer att rektorn, trots kort anställningstid, är förtrogen med
verksamheten. Rektorn träffar regelbundet förvaltningschefen och övriga rektor-
er i kommunen i möten där kommunövergripande utbildningsfrågor diskute-
ras. Sammantaget bedömer inspektörerna att Svenljunga Lärcentrum har en väl
fungerande skolledning som är förtrogen med verksamheten.

Kvalitetsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bland annat varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Vuxenutbildningen i Svenljunga har goda intentioner med sitt kvalitetsarbete vilket bl.a. innefattar ett ambitiöst arbete med att strukturera och utforma en bra verksamhet. Utifrån en väl strukturerad arbetsplan görs regelbundna uppföljningar och avstämningar under verksamhetsåret. Dock saknas i kvalitetsredovisningen en uppföljning av de studerandes resultat inom komvux och sär- vux liksom hur stor andel elever inom IV-programmet som går vidare till nationellt program. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen därmed inte uppfyller författningens krav.

Tillgång till likvärdig utbildning

Varje kommun ansvarar för att de kommuninnevånare som har rätt till utbildning inom grundläggande vuxenutbildning och önskar det, också får det. Grundläggande vuxenutbildning anordnas, enligt förordningen om kommunal vuxenutbildning, i form av kurser inom olika kunskapsområden. Kunskapsområden inom grundläggande vuxenutbildning är svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik, samhällskunskap, religionskunskap, historia, geografi, fysik, kemi, biologi, hem- och konsumentkunskap.

Vuxenutbildningen i Svenljunga erbjuder ett brett utbud av kurser och utbildningar. Genom samverkan med Borås, Marks och Tranemo kommuner erbjuds de studerande ett relativt rikligt utbud, dock erbjuds inte samtliga kurser inom den grundläggande vuxenutbildningen. Svenljunga Lärcentrum erbjuder kurser i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik och samhällskunskap, men inte i övriga ämnen dvs. religionskunskap, historia, geografi, fysik, kemi, biologi, hem- och konsumentkunskap. Inspektörerna bedömer att Svenljunga kommun inte erbjuder grundläggande vuxenutbildning inom samtliga kunskapsområden.

Svenljunga kommun informerar inte om rätten till utbildning inom de kunskapsområden som inte erbjuds enligt ovan. Kortutbildade vuxna får därmed inte information om sin rätt till utbildning inom hela den grundläggande vuxenutbildningen och kommunen kan därmed inte anses uppfylla skollagens krav på att verka för att aktivt nå dem som har rätt till utbildningen och att motivera dem att delta (se vidare kommunrapporten).

Sfi ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmars undervisningstid i veckan. Undervisningstiden får dock minskas om eleven begär det och kommunen finner att det är förenligt med utbildningens syfte.

Inom sfi A och B erbjuds de studerande 12 respektive 15 timmars undervisningstid i veckan, medan de studerande inom sfi C och D erbjuds 14 timmars undervisningstid i veckan. Inspektörerna bedömer att de studerande inom sfi A,

C och D inte i genomsnitt under en fyraveckorsperiod erbjuds minst 15 timmars undervisningstid i veckan. (se vidare kommunrapporten).

Undervisningen i särvox ska anordnas i form av kurser. Enligt skollagens bestämmelser har den som påbörjat utbildning på en kurs i särvox rätt att fullfölja kursen.

Svenljunga Lärcentrum erbjuder kursen Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap i särvox motsvarande träningsskolan. Kursen anordnas endast en timma per vecka vilket betyder att det krävs tjugofem års studier för att fullfölja kursen, som enligt timplanens riktvärde omfattar 975 timmar. Utbildningen i särvox motsvarar inte enligt inspektörernas bedömning författningarnas krav. Inspektörerna vill även påpeka att utbildning som ges inom träningsskolan även ska erbjudas i kursen Kommunikation. (se vidare i kommunrapporten).

Vuxna i Svenljunga får information om möjligheterna till vuxenutbildning i en folder samt på kommunens hemsida. Informationen är över lag tydlig.

För de elever som går första året på IV vid Svenljunga Lärcentrum kombineras två dagars teoretiska studier med tre dagars praktik. För övriga elever erbjuds olika former av praktik minst sex timmar per dag enligt vad som framgår av dessa elevers individuella studieplaner. Inspektörerna vill påpeka att det i skollagen föreskrivs att utbildningen på ett individuellt program ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier.

Resurser

Kommunen är skyldig att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Vidare ska huvudmannen se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen.

Av Skolverkets officiella statistik för läsåret 2006/07 framgår att endast 40 procent av lärarna inom Svenljungas svenska för invandrare (sfi) hade pedagogisk högskoleexamen. Motsvarande siffra för riket var 70 procent. Inom Svenljungas övriga vuxenutbildning var andelen högskoleutbildade lärare 81 procent vilket är en något större andel än i riket där motsvarande andel var 78 procent.

Inspektörerna bedömer att verksamheten bör arbeta för att fler lärare som undervisar inom sfi ska ha en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Personalen säger att de i stort är nöjda med den fortbildning som anordnas på gruppnivå vid studiedagar, medan de saknar möjligheter till individuell kompetensutveckling.

Gymnasieskolans IV-program, den kommunala vuxenutbildningen, särvox och sfi bedrivs i ändamålsenliga lokaler. Lärare och elever på IV-programmet säger sig dock vara trångbodda och i behov av flera lokaler.

SKOLVERKET

Inspektörerna bedömer att lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och att lokalerna är ändamålsenliga.

Datum	Ort
2008-03-14	Göteborg

Gerhard Eriksson

Karin Widlund